

Децюк Т.М.

к.пед.н., доцент, доцент кафедри соціальної роботи

Баранова К.А.

студентка групи МСРп-201

Національний університет «Чернігівська політехніка»

(м. Чернігів, Україна)

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ

Молодь головна рушійна сила розвитку нашої країни – України. Сучасна молодь довела, що має активну громадянську та життєву позиції, вона не байдужа до долі держави, де їй продовжувати жити, навчатися, створювати сім'ю та працювати. Але для того, щоб змінюватися самим і змінювати державу на краще молоді необхідна підтримка від держави.

Посилення кризових тенденцій на ринку праці: скорочення робочих місць та збільшення безробіття нанесли свій відбиток і на молодих фахівців. Молодь є специфічною соціально-економічною групою населення, яка потребує додаткових заходів підтримки на ринку праці, в силу своїх вікових, соціально-психологічних і професійних особливостей. Питання забезпечення зайнятості молодих фахівців є важливим і для суспільства, і для держави, і для молоді. Ігнорування даної проблеми може призвести до відсутності кадрового потенціалу країни, підвищення рівня незайнятості, саме у молодіжному середовищі, відтік працездатної молоді за кордон, підвищення рівня злочинності серед молоді.

Проблему працевлаштування молоді вивчали: О. М. Ярошенко, О. Б. Мельниченко, І. В. Хохрякова, В. В. Онікієнко, П. А. Швець, Ю. М. Щотова, О. А. Грішнова, В. М. Петюх, Н. В. Куліш, Т. І. Павлюк та інші.

Щодо рівня молодіжного безробіття в Україні, то останні роки він залишається стабільно високим. Статистичні дані, представлені Т.І. Павлюк, свідчать, що найбільше тенденція безробіття спостерігається серед молоді віком від 15 до 24 років. У 2015–2019 рр. рівень безробіття даної категорії становив в середньому 23 %. Таку тенденцію можна пояснити тим, що значна частина представників даної категорії немає достатньо сформованих професійних навичок, а також досвіду роботи. Крім того, стабільно високим залишається рівень безробіття для молоді віком 25–29 років, яке за статистичними даними (представленими Т.І. Павлюк) у 2015–2019 рр. становило трохи більше 11 %. Така тенденція зумовлена переважно проблемою пошуку першого робочого місця, а також їх подальшою трудовою адаптацією [4].

Переважна більшість молодих фахівців, які приходять на ринок праці, є недавніми випускниками навчальних закладів. Щороку заклади вищої освіти випускають тисячі фахівців з різних професійних сфер. Після отримання диплому більшість з них залишаються наодинці з проблемою працевлаштування.

На думку О. М. Ярошенко, основною причиною низької конкурентоздатності молодих фахівців на ринку праці являється недостатність професійних знань, необхідної кваліфікації, а також професійних навичок [6]. Серед переваг молодих фахівців науковець відзначає амбіційність, здатність підходити до виконання робочих завдань креативно, творчо та нестандартно. На його думку, вони відрізняються від інших працівників високою працездатністю та мобільністю, здатністю до швидкого реагування на інновації, зацікавленістю у професійному зростанні та підвищенні професійної кваліфікації [6].

Науковець О. Б. Мельниченко серед причин, через які молоді фахівці не можуть знайти місце роботи, виділяє:

- слабку систему професійної орієнтації;
- незацікавленість роботодавців в молодих спеціалістах через відсутність у них необхідного досвіду;

- діяльність більшості підприємств спрямовується на самозбереження і виживання в умовах економічної кризи, а не на розширення підприємства та збільшення кількості робочих місць;

- молоді спеціалісти зацікавлені в більш високій заробітній платі та гарними умовами праці [3].

Також важливою причиною на думку О. Б. Мельниченко є невідповідність обсягів та напрямів професійної підготовки майбутніх фахівців у закладах вищої освіти потребам ринку. Молоді люди в процесі обрання своєї майбутньої професії звертають увагу більше на її престижність і зовсім не звертає увагу на попит на ринку праці за цим напрямком [3]. Також, молодь не досліджує потребу за обраним напрямком фахівців у своєму регіоні та питання кадрової перенасиченості на ринку праці. В процесі вибору професії значна частина абітурієнтів не керується власними талантами та вподобаннями, а вибір професії у більшості залежить від уявлень про можливу заробітну плату представників даної професії.

А вже ближче до закінчення навчання у закладах вищої освіти молоді люди починають замислюватися про власне працевлаштування і здійснюють моніторинг ринку праці.

З іншої сторони, роботодавці відзначають, що значна частина молоді приходить працевлаштовуватися з недостатнім рівнем професійної підготовки та завищеними очікуваннями від майбутнього місця роботи [3].

Деяко схожі причини молодіжного безробіття виділяє П. А. Швець:

- невідповідність потребам економіки та ринку праці обсягів і напрямів професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти;

- недостатній якісний рівень професійної підготовки фахівців;

- незадовільні умови праці, які пропонуються для молодих фахівців роботодавцями;

- недосконале функціонування системи фахової підготовки, що зумовлено відсутністю належного фінансування та системи формування державного замовлення на підготовку кадрів, системи незалежної кваліфікаційної атестації випускників [5].

Важливою причиною П. А. Шепель відзначає відсутність сталих взаємозв'язків між навчальними закладами, роботодавцями та владою [5].

Деяко інший підхід до визначення причин проблеми молодіжного працевлаштування запропонувала науковець О. А. Грішнова. Вона вважає, що це пов'язано не з не з низьким рівнем якості знань чи навичок значної частини випускників закладів вищої освіти, а з їх мотивацією до праці, низьким рівнем інтелектуалізації праці в суспільстві та інноваційності економі, суб'єктивізмом роботодавців в процесі підбору фахівців [1].

Аналіз наукових джерел дозволив нам всі вищезазначені причини проблеми молодіжного працевлаштування об'єднати у три групи: суб'єктивні (помилки в процесі вибору професії, низька мотивація працевлаштування, завищені очікування від першого робочого місця та інші), об'єктивні (недосконалість системи вищої освіти, низький рівень взаємодії закладів вищої освіти з роботодавцями та представниками органів влади, тенденції загального безробіття та відсутності робочих місць, фінансова криза в державі та інші) та ситуативні (упереджене ставлення до молодих фахівців у роботодавця, непорозуміння між потенційним фахівцем та роботодавцем та інші).

Проаналізувавши причини молодіжного безробіття пропонуємо розглянути можливі наслідки даного явища.

Науковець Н.В. Куліш зазначає, що тривале безробіття призводить до втрати самоповаги, кваліфікації, появі проблем у родині конкретної особи, а також сприяє збільшенню злочинності в державі в цілому та призводить до можливих соціальних заворушень [2].

Через несвоєчасне отримання першого робочого місця молоді люди втрачають свої професійні навички та кваліфікацію, що ще більше ускладнює процес пошуку роботи за фахом. Це в свою чергу сприяє тому, що молоді фахівці втрачають віру у свою професію, суспільство, державу, справедливість. Значна частина їде працевлаштовуватися за кордон, інші погоджуються на роботу не за фахом, назавжди втрачаючи шанс реалізувати здобуті

знання в професійній діяльності. Наслідки молодіжного безробіття можуть бути фатальними для нашої країни. Окрім того, що молодь буде від'їжджати за кордон і буде відбуватися «відтік умів», то безробіття буде впливати й на демографічну ситуацію. Оскільки, саме молодь – це та категорія населення, що перебуває у репродуктивному віці, яка мріє про створення сім'ї та продовження роду. Але виконання цих звичайних людських функцій є можливим лише за умови гідного рівня життя молодої людини та впевненості у майбутньому, що прямо й безпосередньо залежить від наявності у неї постійної роботи.

Отже, проблема молодіжного працевлаштування в Україні є гострою, актуальною та потребує пошуку нових підходів до вирішення, що є перспективою нашого подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел

1. Грішнова О. А. Молоді спеціалісти на ринку праці: проблеми конкурентоспроможності та працевлаштування [Електронний ресурс] / О. А. Грішнова, А. Є. Самарцева. – Режим доступу до ресурсу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/2256/Grishnova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Куліш Н. В. Проблеми та наслідки молодіжного безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/144/1/30.pdf>
3. Мельниченко О. Б. Оцінка молодіжного ринку праці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/novi-nadkhodzhenia/58-resursy-biblioteku/pratsi-vykladachiv-tneu/m/759-2012-01-30-08-15-24>
4. Павлюк Т. І. Стан та проблеми працевлаштування молоді в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2020/99.pdf
5. Швець П. А. Молодь на ринку праці України: проблеми, тенденції й особливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/197267897.pdf>
6. Ярошенко О. М. Проблеми та перспективи регулювання зайнятості та праці молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/4870>